

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 377/2016-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. júna 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Milanom Fulcom, Živnostenská 2, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Pezinok v konaní vedenom pod sp. zn. 13 D 920/2010 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 8 D 25/2003) a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. mája 2016 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov

podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Pezinok (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 13 D 920/2010 [pôvodne vedenom pod sp. zn. 8 D 25/2003 (ďalej aj „napadnuté konanie“)].

Sťažovateľ v sťažnosti uvádza, že na okresnom súde „sa v roku 2003 začalo pod sp. zn.: 8D 25/2003 dedičské konanie po poručiťke [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ]... . V priebehu konania bolo zistené, že poručiťka zanechala závet, ktorý dvaja účastníci predmetného dedičského konania - dedičia [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] namietli, tvrdiac, že ide o absolútne neplatný právny úkon. S týmto názorom menovaných dedičov nesúhlasil sťažovateľ ako tretí účastník dedičského konania. Na základe uvedeného skutkového stavu súd ustálil, že medzi dedičmi existuje sporná skutočnosť, či je predmetný závet absolútne neplatný alebo nie. Vzhľadom k skutočnosti, že túto spornú skutočnosť považoval súd za skutočnosť, od ktorej závisí rozhodnutie o dedičstve, uznesením zo dňa 02.12.2003 predmetné dedičské konanie prerušil a odkázal [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], ako dedičov, ktorých dedičské právo sa javilo ako menej pravdepodobné, na podanie žaloby na príslušnom súde.“

Z uvedeného sťažovateľovi jednoznačne vyplýva, že okresný súd „odkázal menovaných dedičov na podanie žaloby, ktorou sa mali domáhať absolútnej neplatnosti predmetného závetu, nakoľko len v konaní o takejto žalobe by došlo k vyriešeniu spornej skutočnosti, ktorú súd ustálil ako skutočnosť, od ktorej závisí rozhodnutie o dedičstve.

Dedičia [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] podali dňa 13.01.2004 na Okresnom súde Pezinok žalobu, ktorou sa domáhali určenia relatívnej neplatnosti závetu, t.j. iného určenia, ako im bolo uložené súdom.“

Sťažovateľ v sťažnosti poukazuje na to, že žalobu o určenie neplatnosti závetu z dôvodu jeho absolútnej neplatnosti je potrebné odlišovať od žaloby o určenie neplatnosti závetu z dôvodu jeho relatívnej neplatnosti, a takto argumentuje: „Domáhať sa absolútnej neplatnosti právneho úkonu možno len v prípade, ak ide o niektorý z dôvodov podľa § 37 až

40 Občianskeho zákonníka. Naproti tomu relatívnej neplatnosti sa možno domáhať len v prípadoch taxatívne vymedzených v § 40a Občianskeho zákonníka. Absolútna a relatívna neplatnosť právneho úkonu sa líšia aj vo svojich následkoch. Právne úkony postihnuté absolútnou neplatnosťou nemajú za následok vznik, zmenu alebo zánik práv a povinností. Absolútna neplatnosť právneho úkonu nastáva priamo zo zákona a pôsobí od začiatku (*ex tunc*) voči každému. Toto právo sa nepremlčiava (na rozdiel o relatívnej neplatnosti) ani nezaniká, pretože z takéhoto úkonu právne následky nenastanú. Súd teda musí na túto neplatnosť prihliadať *ex officio*, resp. musí z nej vyvodzovať dôsledky aj bez návrhu. Pri relatívnej neplatnosti právnych úkonov naopak právne úkony majú za následok vznik, zmenu alebo zánik právnych vzťahov, a to až dovtedy, kým sa oprávnená osoba relatívnej neplatnosti právneho úkonu nedovolá. Zákon presne vymedzuje, kto, u koho a akým spôsobom sa môže relatívnej neplatnosti právneho úkonu dovolať. Na relatívnu neplatnosť právneho úkonu súd nie je povinný prihliadať *ex officio*, a je povinný ju skúmať výlučne v prípade, ak sa strana sporu takejto neplatnosti v konaní dovoláva. Súd by teda v konaní, v ktorom sa strana domáha určenia neplatnosti právneho úkonu z dôvodu podľa § 37 až 40 Občianskeho zákonníka, ale zároveň sa nedovoláva relatívnej neplatnosti právneho úkonu z niektorého z dôvodov uvedených v § 40a Občianskeho zákonníka, nemal dospieť k záveru, že daný úkon je relatívne neplatný, a to aj v prípade, ak by bol dôvod relatívnej neplatnosti objektívne daný.“

Z uvedených dôvodov je preto sťažovateľ toho názoru, že „dedičia [REDACTED] a [REDACTED] nepodali žalobu v súlade s uznesením súdu zo dňa 02.12.2003“, v dôsledku čoho márne uplynula lehota jedného mesiaca na podanie žaloby. Márnym uplynutím tejto lehoty mal teda okresný súd v dedičskom konaní podľa sťažovateľa pokračovať bez zreteľa na dedičov prichádzajúcich do úvahy zo zákona.

Podaním z 28. októbra 2015 adresovaným predsedovi okresného súdu namietal sťažovateľ prietahy v napadnutom konaní. Toto podanie bolo vybavené podpredsedom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“), ktorý vo svojom prípise z 15. decembra 2015 oznámil sťažovateľovi, že jeho sťažnosť považuje za nedôvodnú,

pretože konanie je prerušené z dôvodu, že prebieha konanie o neplatnosť závetu vedené okresným súdom pod sp. zn. 4 C 930/2008.

Keďže sťažovateľ nebol s odpoveďou spokojný, obrátil sa podaním z 22. decembra 2015 na Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) so žiadosťou o prešetrenie vybavenia sťažnosti podpredsedom krajského súdu. Listom z 27. januára 2016 mu bolo oznámené, že v predmetnej veci nedochádza k prietahom, keďže konanie je prerušené a bude možné v ňom pokračovať až po právoplatnom rozhodnutí v konaní o neplatnosť závetu vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 4 C 930/2008. Z toho dôvodu považovalo ministerstvo sťažnosť sťažovateľa za nedôvodnú v plnom rozsahu a nevzhliadlo žiadne pochybenie podpredsedu krajského súdu pri vybavovaní sťažnosti sťažovateľa. Ani ministerstvo sa podľa sťažovateľa „vo svojom oznámení o prešetrení vybavenia sťažnosti nijakým spôsobom nevysporiadalo s argumentáciou sťažovateľa svedčiacou v prospech existencie prietahov v danom konaní“.

Sťažovateľ je toho názoru, že od márneho uplynutia lehoty na podanie žaloby v súlade s uznesením okresného súdu sp. zn. 8 D 25/2003, Dnot 23/2003 z 2. decembra 2003 (ďalej aj „uznesenie okresného súdu o prerušení dedičského konania“), „t. j. od roku 2004, je Okresný súd Pezinok neopodstatnene a svojvoľne nečinný. Je pritom nepodstatné, či je nečinný z dôvodu, že je toho názoru, že dedičia [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] podali žalobu v súlade s jeho uznesením, alebo z iného dôvodu“.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní a priznal mu primerané finančné zadosťučinenie v sume 12 000 €, ako aj náhradu trov konania.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh prerokuje bez prítomnosti sťažovateľa a zisťuje, či sťažnosť spĺňa zákonom predpísané náležitosti a či nie sú dôvody na jej odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd odmietnuť aj sťažnosť, ktorá je zjavne neopodstatnená.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

Pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy si ústavný súd osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 280/08).

O zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti, ktorou sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ide vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť

k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietala, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 92/04, III. ÚS 168/05).

Predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodovanie o sťažnosti sťažovateľa, podľa ktorého postupom okresného súdu v napadnutom konaní mali vzniknúť zbytočné prietahy, čím malo dôjsť aj k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na prejednanie jeho záležitosti podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Zo sťažnosti, ako aj súvisiaceho spisového materiálu okresného súdu, ktorý si ústavný súd v rámci prípravy predbežného prerokovania veci vyžiadal, vyplýva, že okresný súd uznesením č. k. 8 D 25/2003-55 z 2. decembra 2003 konanie o dedičstve po poručiteľke [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], so zanechaním závetu prerušil a uložil [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] (ďalej len „plnoletí potomkovia poručiteľa“), aby „do 1 mesiaca od právoplatnosti tohto uznesenia podali na príslušnom Okresnom súde žalobu proti závetnému dedičovi [REDAKOVANÉ]... na určenie, že závet zo dňa 11. mája 1992, spísaný v notárskej zápisnici N 341/92, Nz 324/92 štátnou notárkou JUDr. Elenou Jankovou, je neplatný“. Plnoletí potomkovia poručiteľa tak urobili, pričom konanie je vedené okresným súdom pod sp. zn. 4 C 930/2008. Ku dňu podania sťažnosti nebolo právoplatne skončené, pričom okresným súdom bol nariadený termín pojednávania na 28. jún 2016.

Skutočnosť, že podali žalobu o určenie relatívnej neplatnosti závetu poručiteľky, a nie na určenie jeho absolútnej neplatnosti (tak ako to mal na mysli sťažovateľ), nemení nič na tom, že dedičské konanie je právoplatne prerušené až do právoplatného skončenia konania o neplatnosť závetu.

V súvislosti s prerušením konania ústavný súd poukazuje na to, že podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty účastníka konania (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd v tejto súvislosti v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (m. m. I. ÚS 162/03) konštatuje, že prerušenie konania možno považovať za prekážku konania. Ak nedôjde k odpadnutiu prekážky prerušeného konania postupom predvídaným zákonom, nemožno v prerušenom konaní vykonávať žiadne procesné úkony smerujúce k odstráneniu právnej neistoty účastníkov, a tým aj k naplneniu účelu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí aj vo vzťahu k čl. 6 ods. 1 dohovoru). Ústavný súd preto nečinnosť všeobecného súdu v dôsledku existencie zákonnej prekážky jeho postupu neposudzuje ako zbytočné prietahy v konaní (m. m. II. ÚS 3/03, I. ÚS 65/03, I. ÚS 214/06).

Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť sťažovateľa, ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, odmietol pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá, ústavný súd sa už ďalšími návrhmi sťažovateľa na ochranu ústavnosti v nej uplatnenými nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. júna 2016